

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 48.

V Mariboru 1. decembra 1870.

Tečaj IV.

Politika priročna in odročna.

II.

„Slovenija zedinjena bi bila prva pot do jugoslovanske skupine.“ Kot praktični politikarji moramo skrbeti najpoprej za-se, to je: delati nam je na to, da tudi nas Slovence mariborskega okraja pribodnja Slovenija obsega, in da nas nemila osoda ne potisne v kako nemško skupino. Nevarnost za nas je velika. Na meji smo proti Nemštvu, ki je naše prebivalstvo ne le po mestih, nego tudi po kmetih silno prerilo. Narod v mariborskem okraju je v obče zgubil narodno zavednost; ves zbežan in nemškutarije pijan sovraži narodno stvar in tujcem pete liže. Le par krajev je še ohranilo čast narodne zavednost in bratovske ljubezni. V tem oziru se diči sv. Peter pri Mariboru, Fram in posamesne sosese v Goričkem. V drugih krajih nemškutarija cvete, ali pa ljudje ne marajo čisto nič ne za politiško, ne za narodno življenje. Le tako je bilo nasprotni stranki mogoče, tudi pri zadnji volitvi zmagati. Kako daleč smo tukaj od zaželenega cilja, spričuje bolj ko vse drugo ravno to, da so nemčurji naše ljudi plašili s tem, česar jim je k narodnemu obstanku neogibno potreba, kot ribi vode. Plašili in preplašili so jih — s „zedinjeno Slovenijo“, češ, da bi potem več davkov imeli, ker je Kranjska bolj uboga, in da bi se potem proti nemškemu Štirskemu in Koroškemu zavori (šrange) potegnili, in bi se za vsako reč, ki se izvažata ali vvažata, voznina (col) plačevati morala. Mi se ve da se takim oslarijam smejimo, in drugi se nad njimi jezijo; pa eni kot drugi nimamo prav, ker se nad nevednostjo ni ne smejeti, ne togotiti, marveč se je le prav resno vprašati: kako nevedne podučiti in jih na pravo pot spraviti? In sopet nam stopi, kot nadležni Mefisto, vprašanje pred oči: kako, po katerem potu je zbežanim, v nemškutarijo vtopljenim ljudem do živega priti, jih podučiti? Če narodnjaki ne skušamo v ožjo dotiko priti z ljudmi, ampak smo zadovoljni, da smo sami narodnega duha navdani in da čitaje novine visoke politiške misli snujemo in navdušeno svoje simpatije ali antipatije odkrivamo: smo zares politiški otročaji, ker pustimo pri vsem svojem narodnem navdušenju, narodnim nasprotnikom na stečaj odprta vrata do ljudstva, da ga za svojo reč obdelujejo, ter nam pot zategajo, da nas naposled rojaki sami odrivajo.

Ako ostane stvar pri nas, kakor žalibože do zdaj, bomo v kratkem gotovo videli, da bodo nasprotniki vnovič sproženo idejo o jugoslovanski skupini kot izdatno orožje proti nam obrnoli in še več zmešnjave napravili, kakor s strašilom zedinjene Slovenije. Iz tega sicer za nas ne sledi, da misel o jugoslovanski skupini zatajujemo in skrivamo, nego sledi le to, da se pred vsem politike držimo, ki namreč narod tega okraja, v katerem bivamo, pripravlja in budi za to, česar neogibno potrebuje, hoče li kot narod obstati. Slovincem proti nemški meji bivajočim je potreba i z d a t n e p o d p o r e od narodne stranke, ktera mora vse žile napeti, da se narodna zavest vzbudi. Ako se to posreči, bo tudi narod o jugoslovanski skupini istih misli, kakor mi, ako pa pustimo ljudi v nemar in nemčurjem v pestéh, bo gotovo ta narod sam največji nasprotnik vsemu prizadevanju tudi naj bolj vnetih narodnjakov. Kdor misli kaj doseči, brez da ljudstvo za stvar gori, se v odločilnih časih grozno blamira. Kakor stvari dandanas stojé, se brez narodove volje sicer

novi davki nakladajo, ne pa dežele po narodnosti v nove politiške celote devljejo. Brez splošne narodne zavesti ne moremo na njeno stran; narodno zavest buditi je za zdaj edino potrebno, je in bi morala naša politika biti: vse drugo nam je silno odročno in ostane neplodno, dokler nismo vzbudili narodnega duha v svojem duševno zakopanem okraju.

To je bil poglobitni namen, zarad kterega se je bilo lansko leto v Mariboru osnovalo „politiško društvo“. A bilo je — mrtvo rojeno dete. Vzrok temu rajše zamolčimo. Žalostni izid poslednje volitve je spodbudil nektere domoljube, osnovati „konservativno politiško društvo“, čigar blagi namen je: združiti k vzajemnemu delovanju vse narodne moči in rešiti Slovence mariborskega okraja narodne in politiške smrti. Skoraj bo pol leta, kar društvo obstoji; ali imenik društvenikov domoljuba silno v oči kolje, ko pogreša marsikterega narodnjaka, ki bi sposoben bil pripomagati k vzbujenju ubogih Slovencev mariborskega okraja. V Mariboru in nja okraju, kder nas je sredi mlačnega, na pol ponemčenega naroda le mala peščica narodnjakov, se zamore kaj zdatnega le opraviti, ako si vsi lepo složno v roke sežemo in brez onjavljeuja v enem duhu delamo. Konservativno politiško društvo ni zaradi sebe osnovano, nego za okraj, da se ljudje tudi na politiškem polju izobrazijo. Komur je zares mar za blagor naroda, ne odtegne svojih moči društvu, ki ima poglobitni namen: kazati rojakom pravo pot v politiškem življenju. Ker smo prepričani, da v razvoju zdrave politike nenaravnih skokov ni, da Slovenci starodavne grehe nesložnosti svojih prededov le s tem popraviti zamoremo, ako smo odkritosrčni in složni: zato želimo, da bi konservativno politiško društvo prijateljsko središče bilo, v katerem se strinjajo moči vseh, naj si bodo tega ali onega stanu. — Da bi ne bil to glas vpijočega v pustoti!

Z bojišča.

Kakor francoski uradni listi pišejo, se je francoski vojski začelo nekoliko bolj goditi, in čeravno se še niso dobile nobene odločivne bitve, so vendar sovražnika na več krajih dobro pretepli.

19. novembra so Francozi napadli pruske huzarje pri Chatillon-u in so jih stirali nazaj do Chateau-Villain-a. Huzari so zgubili 120 mož in 70 konjev. On isti dan so Francozi tudi napravili izkok iz trdnjave Mezieres, in so pobili 500 sovražnikov, ter jim vzeli tudi en top. Prusi so hoteli napraviti most čez reko Maas, bili so vendar od Francozov pregnani.

22. novembra je francoska armada začela iti naprej proti Vernon-u, in je tako sovražniku vzela veliko živeža, ki je šel od Pacy v Mantes, 1500 vojakov, ki je transport spremljalo je bilo pobito in razškrpljeno.

22. novembra pa so Nemci vzeli Naget-le-Rotrou, kterega je branila samo narodna straža. Pri Chatillon-u se je srečno bojeval Ricciotti Garibaldi proti Nemcem.

Trdnjava Thionville se je morala 24. novembra Nemcem podati, in Nemci so vjeli tamo 4000 vojakov in dobili 200 topov.

Pri Parizu se je bojevanje začelo 25. novembra posebno pri trdnjavi Jvry, Banvres in Issy. Misli se, da Nemci ne bodo napadli Pariza pri trdnjavi Banvres in Issy, temoč pri St. Denis-u.

Francozi so tudi sovražnika premagali pri Brauju in precej daleč odgnali.

Francoska vlada je zankazala, da se naj v raznih krajih napravi 10 novih vojnih taborov. Tabori v Omerju, Cherbourg, Rochelles- in Pasedelanaciers-u bodo obsegali 250.000 mož in bodo strateški tabori. V drugih taborih, kjer bo zbrano 60.000 mož, se bodo novi vojaki vežbali in podučevali. Vskakalo je gotovo, da se pripravlja velika bitva.

Prusi hočejo najprej uničiti zahodno francosko armado, in zato je Garibaldi moral hitro iti s svojo armado zahodni armadi na pomoč in se združiti z armado generala Aurelles-a.

27. novembra je bila bitva celi dan med prvo prusko armado in napredujočo zahodno francosko armado. Pruski telegram se glasi o tej bitvi tako le: Zmaga proti zahodni armadi je naša, če ravno je imel sovražnik več vojakov kakor mi, in dobro oboroženih, smo ga vendar do Amiens-a nazaj vrgli. Naše zgube so velike. Francoski telegram pa pravi: 27. novembra je bila celi dan bitva med Villers-Bretonneux in Saleux, bitva se je dobro vodila in je trajala do 1/4 uri zvečer. Villers-Bretonneux so sovražniki z mnogimi kanoni in z zelo veliko večino vojakov vzeli. V Boves smo bili pobiti, v Dury smo se vendar dobro držali. Sovražnik je imel više 30.000 mož v bitvi.

Iz tega se vidi, da so sicer Francozi spet dobili malo klofuto, da še vendar zahodna Francoska armada celo ni vničena, in da bodo Nemci še mnogo imeli ž njo opraviti.

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca decembra.

V hiši in dvoru. Naročiti se mora „Slov. Gospodar“ za leto 1871, ki prinaša prav važne in podučljive stvari za gospodarje, in velja s poštnino vred samo 3 gold. celo leto; mora vsak dober gospodar priporočati ta zelo potreben list. Postrežje in kleti se morajo dobro zadelati, da ne more sneg notri leteti. Žito se mora premetati in žitnica večkrat dobro prevetriti in sicer pri mirnem in suhem vremenu; klet, v kateri se hrani krompir, repa itd., se tudi naj prevetri in gnjilo zelenje prebere in odstrani; se mora mlatiti, tabak navešen pobrati, konoplje tretji, olje delati.

V kleti (pivnici). Letošnje vino se naj prvokrat pretoči. Slamno vino se dela.

V hlevu. Mora se skrbeti za čistočo in zdravo klajo. Če je vreme prav suho, se ovce lahko ženejo na goste žetve na pašo, prej se jim vendar mora dati suha klaja.

V vrtu za zelenjad. Semena se morajo izluščiti in sesnažiti. Če je vreme ugodno, se lahko delajo nove parne grede. Celi vrt se naj pognoji in zemlja mešana naj premeče, kesna salata, redkva in petersilja se naj seje v tople (parne) grede.

V sadovnjaku. Sadovna drevesa se morajo zmiraj čistiti, če je vreme ugodno in če je mogoče, vsa gosenična gnezda pobrati; drevesom, ki nočejo roditi, se naj poseka nekoliko postransko korenje; okoli dreves se naj izkopajo jamice, in drevesa se naj pognojijo.

V vinogradu. V vinograde se naj vozi gnoj, grabice se naj iztrebijo, zemlja se naj nosi v vinograd, novi vinogradi se rigolijo. Brojčine trte se naj na zemljo položijo in s slamo dobro pokrijejo.

V hmelniku. Hmel nakupčen se mora večkrat pregledati.

Na polju in senokoši. Če vreme dopušča, se lahko orje, gnoj in gnojnica se naj vozi na njive in senokoše; struge po senokošah se lahko delajo, po katerih se napeljava voda na nje. Voda se na senokoše ne sme več napeljevati. Če ni zmrznjeno, se lahko delajo nove senokoše. Na senokoše, ki imajo težko ilovito zemljo, se naj navozi pesek, na katerih je pa zemlja pešnata, se naj navozi ila; na senokoše, na katerih raste kiselo seno, se naj vozi žgano apno.

V ulnjaku. Slabi panji se morajo krmiti, panji sploh večkrat odpreti in pregledati.

Pri ribniku. Trstje se mora požeti in v led na več krajih luknje napraviti.

V logu. Potrebna daveva se naj posekajo in drva nasekajo in po snežni poti ko najhitrej iz loga spravijo.

Lov. Jeleni, divje koze, srne itd. se ne smejo več streljati. Streljajo se še vendar lesice, zajci, jerebice itd.

Razne gospodarske stvari za domačo rabo.

Kako se lahko preženejo miši. Namoči v kamenem olju (Potroleum) pavolnate ali lanene cunje in položi pet ali šest takih cunj na prosto mesto kder so miši. Dub tega olja je mišim tako neugoden, da vse odbežijo in celo od njega pocrkajo.

Kako se v petih minutah napravi sirovo maslo (puter). Na 12 poličev vrhnja (smetene) vzemi 1 lot stolčenega goluna in 2 poliča kiselega mleka. Vse dobro zmešaj in pristavi k tibemu ognju, da postane malo mlačno. Ko se spet ohladi, se vlije v maslenico in se dobro stepe, kakor je navadno, kedar se sirovo maslo dela. Na ta način se dobi v petih minutah čisto sirovo maslo, in se ga dobi tudi več, kakor če se dela na drugi način. Samo po sebi pa se razumeva, da se vzame ali več ali manj goluna in kislega mleka, če je več vrhnja ali manj.

Krompir s pepelom gnojiti je prav koristno, ker se ga mnogo več pridela, kakor če se gnoji samo z gnojem.

Kako dolgo se naj doji prvokrat krava. Če si hočemo izrediti prav dobro kravo dojenko, moramo jo, ko se prvokrat oteli, ko naj dalje dojeti, ker skušnje učijo, da krava prihodnjic neha davati mleko ravno on isti čas, ko se je prvokrat nehala dojeti. Krava, ki se prvokrat oteli, se mora zato dojeti najmanj 8 in pol meseca, če ravno dava zelo malo mleka, ker kesnej bode po vsakem oteljenju tudi ravno tako dolgo dajala mleko. Se vé da se mora taki kravi dobro pokladati.

Črni svilni konec ostrupljen. Neki zdravniški časnik opominja, da ljudje naj ne jemljejo črnega svilnega konca v usta, ker ga obrtniki, ki ta konec delajo, mažejo z neko črno kužno mastjo, da dobi tako lepšo črno barvo.

Mali prijatelji kmetovalčevi.

Žolne (deteli)

in še drugi jake koristni ptiči gejezdijo v drevesnih votlinah. Reči moramo, da med njimi sploh ni škodljivca, marveč spadajo najkoristnejši ptiči med votlinarje, to je take ptiče, ki po votlinah gjezdijo. Vender bi večidel ne našli ali pe le malo k temu pripravnih votlin, ako bi ne bilo žPine ali detela (Picus). Narava je namreč te ptiče naročito k temu vstvarila, da povsodi, kamorkoli pridejo, po drevesih za votlinarje naj lepše votline pripravljajo. To pa storé na dvojni način. Ali dolbejo čisto nove votline, ali pv razširjajo, izsnažavajo in prikladne prenarejajo one naravske votline, ki so pa še pretesne, preoske in ki so po gnjilobi same od sebe nastale. Seveda, delajo oboje le za se, bodi si da si za gnezda votline iztesavajo, bodi si da si drugod prenočišča pripravljajo. Ali oboje tako pogosto delajo, da reči moreš, one skrbijo vedno še za deset párov drugih ptic, ki sicer za valitev tudi takih votlin potrebujejo, ki si jih pa same za se izdelati ne morejo. Zakaj vsaktera dva sparana detela si na spomlad iz nova izdolbeta votlino za valenje, v drugič votline nikdar ne porabita. Te votline tedaj ostanejo drugim ptičem. Še dosti večkrat se pa to primeri z spavnimi votlinami, ktero si napravi vsaka žolna ali detel po valenju kot samec se okoli potikaje vsikdar tam, kder se le za nekoliko dni zdržavati misli. Žolni je pa to lahka reč, v kratkem času pretesati slabo, večidel le drobnim pticam primerno votlino naravsko v sebi pripravno spavnico, potem pa še drugim v pripravno vališče. Zadnji namen se pa toliko lahkje doseže, ker so naše žolne, katerih imamo osem posebnih plemen različne velikosti. Tudi so drobnejša plemena bolj mnogobrojna od večih. Zato se pa pozneje za vsako žolnino votlino, ali jo je že naredilo za valjtev, ali pa pa za drenočitev, mnogo, mnogo najde najemnikov katerim je oac naj bolj primerna. Dostikrat se vzdigne hud prepir med onimi ki se za nje potegujejo.

Sicer se pa lahko prepričaš, da ta žolnina delavnost za blizo dvajset ptičjih plemen ni nikakor slučajna, ampak v resnici dobro prevdarjena modra in neka posebna naprava. Le pomisliti je treba, kakošne so večidel one votline, ki po lesni gnjilobi same od sebe nastanejo. Vidi se, da med 6 do 8, včasih še le med 10 do 12 eno najdeš, ki je k valitvi kakemu ptiču pripravna. Veliko jih je vlažnih, ker dež v nje vha in tako niso nikakor za gnezda. Druge so še premajhne ali pretesne, imajo preozek vhod, ker gnjiloba

drevesa še ni dosti izjela. Sopot druge so preplitve, dajejo premalo varnosti, kune, mačke, veverce in ujede prelahko v nje sežejo. Še druge so prevelike, prepostorne, dajo tedaj ali tudi premalo varnosti ali so premrzle. Take se tedaj ne prilžejo, posebno mnogim pticam ne, ki že rano na spomlad valijo, ker bi preveč gnjezdnega gradiva potrebovale, da votlino zadosti toplo napravijo. Žolnina votlina pa nima teh pomanjkljivosti, pa tudi drevesu gotovo nikoli ni na kvar. Zakaj prvič si nobena žolna ne napravi spavnice tam, kder bi jo ubajajoča voda nadlegovala, drugič pa si za valitev tako mestice izvoli, da si delo polajša, tedaj čisto pametno, nikdar zdrav les, ampak vsikdar tak, ki je že po subhi gnjilobi nekoliko sprnel. Ves zdrav les je tudi žolni za tega del pretvrđ, ker bi ji naprava take iz cela nove votline, za katero še ni pripravnega prostorčka na drevesu, se ve da veliko loža bila kakor pa samo razširitev in čistitev votline, ki je že pri roki. Ravno tako se tudi hrane iskajoč nikdar ne loti zdravega drevesa. Vzrok tega je očitno to, da mu le bolna drevesa ali vsaj bolni kraji po drevesu mrčesov obetajo in ponujajo. Naj se tedaj mrčes skriva v skorji ali pod njo, nič mu ne pomaga. Žolnin tanek nos že od daleč zavoha gnjil les in živež za njo, ki se v gnjiladi skriva. Vsem tem mrčesom ne pride noben drug ptič ali vsaj ne tako lahko in gotovo do živega kakor žolna s svojimi zlahtniki. — Že v tem obziru se tedaj ne dajo nadomestiti, še manj pa kot tesarji in stavitelji za druge koristne ptičice. Med temi so pa naj izvrstnejši pokončevavci zaževk, črvov, polžev: smrdokavra ali udeb (upopa epops), škorec, brglez (sitta europaea) senice razum dolgorepke ali beloglavke (parus caudatus) vseh vkup pet plemen, dalej laška penica ali muhar (musciapa) domača in polesna šmarnica (motacilla erithacus), dostokrat tudi bela pastaričica in plezavček (certhia familiaris) in sem ter tje celo zelene vrane ali zelenke. Po vrtilih in listnih logih se jim še pridružite obe plemeni vrabcev, ktere po krivici preganjaš, ker tudi oni mnogo škodljivega mrčesja pohrustajo.

Dopisi.

Maribor. (N a s v e t.) Vlada vpraša srenje (die Gemeinden), ali bočejo prihodnjč same učitelje plačevati, ali ne? (Nektere srenje so že dobile to vprašanje, in ktere še niso dobile, gotovo v kratkem dobile bodo.) In vladini može, kakor nam znano, si prizadevajo nagovoriti srenje, naj se odločijo za ne, t. j. da one nočejo učitelja plačati. — Mi pa Vam ljube srenje, svetujemo, recite ja, t. j., da hočete same plačati učitelja, in to zato, ker je za Vas gotov dobitek: Prvič imate pravico si učitelja voliti (imenovati), ktero zgubite, če sami učitelja ne plačate, ampak če vlada plača. Drugič: Tesneja bo zmirom med farmani in učiteljem zveza, ako ona sama njega plača. Tretjič: Materijalno nič ne zgubite, ker večidel fara več kakor 3000 gl. štibre plača, in tedaj ako nebi učitelja sama plačevala, morate vladi plačati doklade za učiteljsko plačilo, ter bodo več znesle, kakor vi za plačilo učitelja potrebujete. — Zato Slovenci, ne dajte svoje pravice! ampak izrecite, da hočete učitelja iz srenjskih doklad sami plačati.

Iz Maribora. Vozil sem se iz Maribora v Ruše, in slišite Slovenci, kaj se mi na cesti zgodi: kola ali voz je bil močen, konji hitri, in smuk kolo v globoko kolomijo ter se je strlo. Vprašal sem nekega kmeta iz okolice, kdo da je v okrajnem odboru, in kdo njegov predsednik; in imenoval mi je nektere odbornike in predsednika g. Seidl-na. Zakaj pa za boljše steze ne skrbi vaš okrajni odbor, vprašam. In on reče, to Vam prelubi prijatelj je skrivna reč. Bila je letos na Rokovo komisija pri nas zavoljo ceste, — ker so se že tudi kmetje tega kraja črez slabo cesto pritožili — in ogledala si je komisija pri kateri je tudi g. Seidl bil, kakor sem slišal, kraj, odkod bi se prodec vozil, in naslednje 1 gold. za kup prodeca na dotično mesto obljubil. Kmetje pa so izrekli, in tudi drugi nazoči, da pod 1 gl. 50 kr. ne morejo voziti, in komisija je izrekla, tedaj pak naj boče za zdaj, s časoma bodete radi vozili za 1 gl. Ali komisija se je zmotila, ker nikdo ni hotel pozneje za 1 gold. voziti. In slišite, kaj se je zdaj zgodilo, ker so bile tožbe zavoljo slabe ceste zmirom, je okrajni odbor, kteremu je g. Seidl predsednik, na tibem nekterim prepustil vožnjo prodeca, in to, kakor smo slišali, plača za kup 2 gld. 25 kr. za vožnjo in 25 kr. onemu, kateri presejava prodec, preje pak on isti

okrajni odbor ali tista komisija ni hotela 1 gl. 50 kr. plačati, in kaj še več, navaža se zlo slabo, ker je en kup za 20 seznjev odločen in tako kamenček poleg kamenčka pride, kakor se sami lahko prepričate. Tako mi je pripovedoval kmet. Vprašam tedaj, zakaj pa plačate 8 gl. odstotkov okrajne doklade, in kam tisti denarji? — gotovo plača fara več kakor 3000 gl. štibre, tedaj bi doklade znesle 240 gld. na leto, in v treh letih 720 gld. Prijatelj reče kmet, to Vam je skrivna reč, tega jaz ne vem, idite g. Seidl-na vprašat? Kam tisti denar, in zakaj nam boljše ceste napraviti ne da. — Slovenci, zdaj znate, kako oni za Vaš blagor skrbijo, kateri se le tistokrat Vaše prijatelje kažejo, kadar hočejo poslanci biti. Zato pazite prihodnjč.

Iz Trsta. Naša okoličanska deputacija vendar ni bila zastonj na Dunaju. Morala je sicer hoditi od ministra do ministra, in delale so se ji mnoge zapreke, ali pri vsem tem se je deputacija prav dobro držala in ministri so ji rekli, da so prošnje okoličanov uslišane.

Ta lep vspah nas je tako razveselil, da smo si obljubili med seboj, da hočemo zanaprej bolj složno delati kakor dozdej. — Tržaški magistrat, ki nam je strašno nasprotoval, nam je zdaj, ko je izvedel, da smo na Dunaju vse dobro opravili, začel kazati nekoliko bolj prijazen obraz, in v seji 15. nov. mestnega zbora je dr. Picciola tako sladko govoril kakor da bi rožice sadil; trdil je, da magistrat okolič ljubi mnogo za njo stori, da morajo zanaprej magistratni uradniki bolj prijazni biti z okoličani, da se jim ne sme nikakoršna krivica goditi, ter je predložil, da se povrne okoliča, nom 350 gld., t. j. stroški za deputacijo.

Dragi magistrat, Vašega denarja zdaj celo več ne potrebujemo, z našim denarjem smo boj začeli, in z našim tudi hočemo doseči svoj namen. — Okoličani le tako naprej in zmaga bo naša in pridemo do boljšega.

Iz Ptujja, 28. novembra. V tem letu bodo v tukajšnji čitalnici sledeče veselice: 4. decembra, 1. „Na mostu“, glediščna igra; 2. govor; 3. deklamacija; 4. tombola; 5. petje; — 26. decembra, 1. Glediščna igra; 2. deklamacija; 3. tombola. — 31. decembra, 1. glediščna igra; 2. govor; 3. tombola. — Začetek je vsakokrat ob osmih zvečer. — Le takrat društvo veselo napreduje, kadar se ga udeležuje mnogo občinstva; zato k tem veselicam uljudno vabi vse čast. g. čitalničarje odbor.

Iz ormske okolice. Z nadepolnim sreem pričakuje marsikteri podučitelj novo leto, ktero mu po novi šolski postavi boljše čase obeta; neodvisen boče on od nadučitelja. — V ormuški okolici je nek nadučitelj, kateri ni vreden, da to ime nosi. Njega nočem obžalovati, ker vreden ni, jaz obžalujem le ubogo mladino, ktera mu je priporočena, in ta je središka mladina. Kako da on njo podučuje, je že čast. bralcem v 36. šte. „Slov. Gospodara“ poročeno, toraj mislim, da ni več potrebno o tem govoriti. — Vsak dozdejni podučitelj mu je bil kakor Nemeč pravi: „Ein Dorn im Auge“. Ne verjamem, da bi on kogar bolj sovražil, kakor svojega tovarša in sodelavca — podučitelja. Komaj pretečejo nekteri mesci, kar je podučitelj pri njem, že išče svetu znan Dolmač priložnost, podučitelja od svoje mize odpraviti, mu vzame posteljo, odrgra z vrat ključavnico in še celo vrata njegove izbe vzame in skrije. Ubogi podučitelj mora tedaj na slami in v mrzli izbi spat in svojo pičlo plačo za živež dati. Zategadelj mu je okrajno šolsko svetovalstvo vrlega in miroljubnega Lešnika za podučitelja dalo; pa tudi tega je učitelj Dolmač iz Središča odpravil. Tako se je do sedaj z podučitelji v Središču godilo, in vesel bode vsak, kateri v Središču k temu sitnežu pride, da ni več odvisen od njega. — Slavni gospod Dolmač! le tako naprej, in kratki so dnevi vašega obstanka v Središču.

Iz slov. goric. (Babja vera.) Misli bi, da je človek, ki se v brke skriva in prav gosposki v pisarnici sedé dačne knjižice podpisavlja, zelo zadovoljen s kako priprosto dušo, če le dačo plača, ovači pa tiho pride in tiho odide. Toda pri sv. Lenartu v dačni pisarnici je druga. Ondi poštenega narodnjaka in zvestega katoličana ne pustijo pri miru. Ondi železo-peresni gospodje kar napadajo človeka zavolj kakega tabora ali zbora kat.-političnega društva. Taka se je zgodila nekemu možu iz sv. Roperta, ko je 22. okt. prišel dače plačevat. Hudoval se je ondešnji pisar kaj silno nad taborom pri Kapeli — suhe prste je kar v pest stiskaval ter grozil, kako bodo batine dobili. — Zelo smešno pa je, kar je brodil o zboru kat.-političnega društva pri sv. Ropertu — pravil je, da nam je za tega voljo toča pobila, ter

miľoval, zakaj ni hujši razsajala! Bogme tolike pahnjenosti in babje vere se človek pri c. k. uradnikih nebi nadjal najti! Premodri gospod! toča je tudi drugod in še hujši pobijala, kder in kedar še kat.-političnih društev ni bilo. Zraven vedite, da se je ovo društvo vtvrđilo in da je 20. listopada obhajalo javni zbor, kterege se je nad 200 ljudi vdeležilo. Radostno so se sprejele besede: o novi šolski postavi, o srenjskih volitvah, o pridu dobrih šol, o stiski v katero je roparska laška vlada nagloma pahnola rimskega papeža. — Zastran tega se je enoglasno sprejela resolucija, v kateri se zbrani moške zlagajo s protesti in resolucijami kat.-političnih društev v Mariboru, Ljubljani, Solnogradu, na Dunaju i. t. d.

Politični ogled.

Delegacije so se 26. nov. slovesno v Peštu odprle. Predsednik Hopfen je nagovoril cesarja in cesar je predsedniku odgovoril in med drugimi tudi rekel, da se ni zmanjšala važnost, ki je bila vzrok, da so se sklicale delegacije, temuč da so še zdaj prišli novejši in resnejši dogodki na dnevni red. Cesar pravi, da se nadja da bodo delegacije storile, kar tirja pravo domoljubje in med seboj nerazločljive koristi obeh oddelkov monarhije. — Na interpelacijo ustavovernih delegatov, kaj hoče vlada storiti, da pri turško-ruskem vprašanju reši Avstriji potreben mir, je odgovaril Beust, da ni nič opustil, kar bi moglo braniti čast Avstrije in napotiti mirno rešenje tega vprašanja. Volil se je tudi že finančni odsek. Določilo se je tudi, da pridejo najprej vojaške finančne zadeve na posvetovanje. Seje se bodo morebiti še le začele čez 14 dni.

Dunajska ministerska kriza je zdaj stopila na najvišjo stopnjo. Če premislimo, kako strašno so bili napadeni ministri pri adresnih debatah v obeh zbornicah, se temu celo ni čuditi. Pravi se, da so ministri taki po adresni debati v zbornici poslancev imeli posvetovanje, in da so cesarju ustmeno rekli, da želijo odstopiti, in da cesar še tedaj odstopa ni sprejel. 27. novembra je vendar cesar v Peštu pisмено prošnjo ministerstva sprejel in odstop ministrov odobril. Uradni časniki znajo povedati, do ima Potocki nalogo, sestaviti novo ministerstvo iz takih parlamentarnih moči, ki bodo novemu ministerstvu porok za to, da bode imelo v državnem zboru večino za se. V novi vladni program se mora sprejeti pogodba, katero je Potocki že pred nekaterimi meseci dogovoril s Poljaki. Kaka pa je ta pogodba, to se celo ne vé. Pravi se tudi, da so je Potocki pogovarjal z Rechbauer-jem in Grocholskim; kaj, to se še ne vé. Kdo pa bode spet za kake mesece stopil v ministerstvo, se se celo ne vé, in če ravno se pravi, da se na Dunaju nahajajo ministerski krogi, ki imajo trdno voljo, da uredijo Avstrijo federalistično, še vendar zdaj ni upati, da bi že zdaj prišli v ministerstvo taki moške, ki bi res federalizem vpeľjali, drugi pa gotovo ne bodo spet dolgo ministrali.

Vzhodno vprašanje še zmirom dela mnogo hrupa po celi Evropi, če ravno je ruska vlada na vprašanje drugih vlad zastran pariške pogodbe l. 1856 prav pomirljivo odgovorila, in če ravno je Pruska storila prijateljski korak, da bi se naj rusko-turško vprašanje rešilo prav mirno, ker pri vsem tem še nikdo noče prav verovati na mirno rešenje tega važnega vprašanja, in vse vlasti se pripravljajo na boj.

G. Kuhn, minister skupnih vojnih zadev je v Peštu v delegatnem krogu rekel, da Cis- in Translantaniya lahko spravi v 25 dneh 555,000 vojakov na noge.

Bismark je predložil vladam, naj bi se sklical zastran vzhodnega vprašanja kongres v Carigrad.

Novičar.

(Zanimive številke v vezdajnih okoliščinah.) Francoska je obsegla leta 1789: 9600 štirjaških milj; l. 1808: 13600; 1815: 9665; l. 1860: 9850. Njena prejšnja meja se po miru 1815 od zavezniških moči podpisanim, ni kar nič skrčila, temveč še dalje segala kot pred glasovito ustajo. Nemčija, severno-zavezne in južne nemške države pa merijo 9631 štirjaških milj. Če Nemci odtrgajo Francoski elzaske dežele spodnjereške (Strassburg) in gornjereške (Kolmar), pa tudi sosednje lotringske kronovine: Mozel (Metz), Meurthe (Nancy) in Vogeze (St. Die), priraste Nemčiji potem 501 štirj.

milj; imela bi toraj skupej 10132, Francoski pa bi ostalo le samo 9349 štirj. milj. Po zadnji štetvi iznaša sedanje ljudsko število v Nemčiji 38.512,877; v Francoski pa 38,007,000. Če privzamemo še zgorej omenjene kronovine, ktere utegnejo zdaj Nemcem pripasti, bi poskočila številka nemških prebivalcev za 2.308,000, in Francoska bi v prihodnje imela le 35.759.000 stanovnikov, Nemčija pa 40.820,877. (N.W.Kz)

(Primorec oživiljen.) Pred kratkim je bilo izdano povabilo na slovenski časnik, ki se bode po novem letu spet začel izdavati v Trstu pod imenom „Primorec“. Izbajal bode v obliki prejšnega „Primorca“ in dvakrat na mesec in sicer vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu. „Primorec“ bode v političnem oziru ostal zvest svojemu prejšnjemu načelu in se bode krepko in neustrašljivo boril za naše svete pravice. Odgovorni vrednik in izdatelj mu bode g. Vekoslav Raič, nadzornik zavarovalnice „Viktorija“. — „Primorec“ bode veljal za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30. kr., in za četrt leta 70 kr. Naročnina se naj pošilja vredniku v Trst. Želimo „Primorca“ mnogo podpore in dober uspeh.

(Pri prvem občnem shodu polit. društva „Naprej“) V Šmarju se je sošlo blizo 1000 rodoljubov večidel samih posestnikov, ki so bili zelo navdušeni po lepih podučljivih govorih gg. dr. Vošnjaka, Zarnika in drugih, za narodno stvar. Le tako naprej, politična društva naj delajo, ker to je v sedanjem času sila potreba, če se nočemo vtopiti v germanizmu.

Listnica vredništva.

Gosp. K. na ptujski gori. — Imena dopisnikov se le samo tedaj naznanjajo, kedar oni sami želijo, ali k temu dovolijo, ker pa od našega oopisnika takega dovoljenja nimamo, ga vnm tudi nikakor ne bodedmo oznanili. Vredništvo.

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	35	4	75	5	30	4	40
Rži	3	50	3	70	4	—	3	70
Ječmena	3	—	0	00	3	60	3	25
Ovsa	1	90	1	90	2	20	2	30
Turšice (koruze) vagan	2	85	3	70	3	20	3	30
Ajde	2	40	2	80	3	60	2	40
Prosa	2	80	2	90	3	40	2	80
Krompirja	1	40	1	45	1	60	1	40
Govedine funt	—	18	—	27	—	24	—	27
Teletnine	—	24	—	26	—	24	—	28
Svinjetine črstve funt	—	28	—	26	—	24	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	9	—	11	—
" 18"	—	—	6	50	0	—	—	—
" 36" mehkih	4	—	—	—	6	50	7	—
" 18"	—	—	4	60	—	—	—	—
Öglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	70
" " mehkega	—	50	—	50	—	45	—	60
Sena cent	1	40	1	80	1	70	2	—
Slame cent v šopah	1	50	1	60	1	—	1	70
" " za steljo	1	20	1	30	0	70	1	—
Slanine (špeha) cent	44	—	42	—	45	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleondor velja 10 fl. — kr. a. v.

Ažijo srebra 122.—.

Narodno drž. posojilo 65.40.

Loterijske srečke.

V Trstu 26. novembra 1870: **53 28 18 19 40**

Prihodno srečkanje je 10. decembra 1870.

Služba orglarja in cerkovnika!

V Radgoni bo ob novem letu izpraznjena služba orglarja in cerkovnika. Dohodki na leto znašajo precej nad 700 gld., stanišče je prosto. Razven rednega natančnega opravljanja oboje službe ima se na viših praznikih skrbeti za dobro muziko na koru. Med prošniki bode se posebno ozir vzelo na Slovence. — Prošnjiki, v kterih se ima dokazati izvrstno znanje muzike in brezmadežno poštenje, naj se pošljejo do 15. decembra t. l. podpisanemu predstojništvu. Farno predstojništvo v Radgoni 15. novembra 1870.